

S. Sayısı : 151

Türkiye - Yuęoslavya arasında imzalanan Afyon anlaşması ile merbut mektubların tasdiki hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (1/163)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/2838

30 - V - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında imzalanan Afyon anlaşması ile iki taraf murahhas heyetleri beyninde teati olunan mektubun tasdiki hakkında Ticaret vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25 - V - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâiyhası

Türkiye Cümhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında münakid 17 birinci kânun 1934 tarihli afyon anlaşması yerine kaim olmak üzere Belgradda iki taraf murahhasları arasında yapılan müzakereler neticesinde 31 mart 1939 tarihinde imza edilerek Yüce Kamutayın tasdikine arzolunan yeni mukavele ile aynı tarihte iki heyeti murahhasa arasında teati edilmiş olan mektub, eski mukavelenin tatbikatı esnasında görülen bazı noksanları itmam ve Yugoslavlar tarafından ihraç edilen afyon müstakkatının sözü geçen Hükümetin iştirak kotasından tenzili ve memleketimiz tarafından için için ihraç edilen her nevi afyonun kotalardan hariç tutulması ve bu ihracattan Yugoslavlara hisse ayrılmaması ve zarurî sebebler dolayısıyla âkidlerden biri lehine kotalarda depasman vukuu halinde aleyhine depasman yapılan tarafa diğer tarafın senevi muayyen bir faiz ödemesi gibi memleketimiz için bazı yeni menfaatler temin eylediği gibi; bunlar haricinde kalan meselelerin de icab eden mütemmim ve ihzarî mesaiden sonra 1939 yılı içinde tekrar edilecek olan müzakerelerle intaç olunacağı takdir edilmiş bulunmaktadır.

Afyon ihracı işinin bu günkü piyasa şartları ve beynelmilel mevzuat dahilinde inkişaf edebilmesi için trbbî maksadlara en elverişli ham afyon istihsal eden Türkiye ile Yugoslavyanın müştereken hareket etmekte devam etmeleri menfaatlerimize uygun görüldüğünden işbu yeni mukavele ile merbutunun tasdiki uygun görülmektedir.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Esas No. 1/163
Karar No. 22

24 - VI - 1939

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında imzalanan afyon anlaşması ile iki taraf murahhas heyetleri beyninde olunan mektubun tasdikı hakkında Ticaret vekilliğine hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 25 - V - 1939 tarihli kararile Yüksek Meclisin tasvibine arz edilen kanun lâyihası encümenimizce tedkik ve müzakere olundu.

Memleketimizin ticarî ve iktisadî menafine uygun görülen kanun lâyihası aynen kabul edil-

miştir.

Havalesi veçhile İktisad encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye En R.	M. M.	Kâtib
Erzincan	Konya	İstanbul
S. Arıkan	M. Göker	A. Ş. Esmer
Aydın	Elâzığ	Erzurum
Mümtaz Kaynak	F. A. Aykaç	P. Demirhan
İzmir	Kars	Manisa
H. Menteşe	M. Akyüz	H. Bayur

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisad encümeni
Esas No. 1/163
Karar No. 39

30 - VI - 1939

Yüksek Reisliğe

31 mart 1939 tarihinde Belgradta Türk ve Yugoslav Murahhas heyetleri tarafından imza edilen ham afyon ihracına mütedair Türk - Yugoslav itilâfnamesinin tasdikına müteallik kanun lâyihası ve itilâfname ile merbutu mektub Encümenimizce tedkik ve Ticaret vekâleti mümessilinin verdiği izahat dinlenerek müzakere edilmiştir.

Adı geçen itilâfname, meriyeti 2791 numaralı kanunla temin edilmiş bulunan 1934 itilâfnamesi yerine kaim olmak ve cihan iktisadî vaziyetindeki tahavvüller dolayısıyla bu itilâfnamenin bu günkü şeraitte daha uygun bir şekle girmesini temin etmek üzere vücade getirilmiştir.

Filhakika Yüksek Meclisin tasvibine arz olunan itilâfnamede 1934 itilâfnamesi hükümlerine nazaran tadilen mevcut hükümler şunlardır:

1 — Yugoslavların afyon müştakkatı fabrikasınca imal olunup ihraç edilen afyonlu maddeler şimdiye kadar Yugoslavların ihraç paylarına idhal edilememekte idi. Yeni itilâfname bunu sarihaten lehimize olarak ihtiva etmektedir. (Madde - 14 - 2 nci fıkra) Bu suretle Yugoslavların ihraç

edecekleri her afyonlu madde mukabili olan afyon, bilhesab tarafımızdan ihraç edilmek üzere payımıza ilâve olunacaktır.

2 — Şimdiye kadar her hangi bir sebeble taraflardan biri hissesi nisbetini aşacak miktarda ihracat yaparsa buna karşı diğer tarafın hakkını koruyacak bir hüküm yoktu. Mevcud itilâfname bu hususta sarih hükümleri ihtiva etmekte ve bu suretle her iki tarafın bütün piyasalarda aynı hak ve mesuliyet ile hisseler nisbeti üzerinden satış yapmasını mecburî kılmaktadır. Bu hükümler aynı zamanda hiç bir tarafa muayyen bir piyasa üzerinde bir rüçhan hakkı iddiasına imkân vermeyecek bir tarzda tesbit olunmuştur.

(Madde — 8)

3 — 1934 anlaşması hükümlerine nazaran içme afyonı piyasasına vaki satışlarımızda bu afyonun terkibine giren drogist afyon miktarı üzerinden % 14, nisbetinde Yugoslav hissesine ilâve yapılmakta idi. Yeni itilâfname bu hükmü lâğvetmiş ve Yugoslav hissesine ilâve edilmekte olan bu % 14 pay lehimize olarak kaldırılmıştır.

(Madde 9 — Üçüncü fıkra)

4 — Hisselerin tevzii esası hakkında 1934 itilâfnamesi esasları aynen kabul edilmiş; (Madde 8 — Üçüncü fıkra) ancak bu hisseler üzerinden elde edilecek tahsilâtın tevzii hususunda da lehimi-ze olarak 1932 anlaşması hükmü iade olunmuştur.

Dokuzuncu madenin son fıkrası hükmüne istinaden teati olunan mektubda (iki sayılı bendin ikinci fıkrası bu suretle yüksek morfin titirajını havi satışlarından mütevellid farklı temettülere her iki âkid tarafın iştirâkine imkân verilmiş bulunmaktadır.

Alman izahattan anlaşıldığına göre yeni itilâfnamenin 9 ay gibi kısa bir müddet için akdedilmesi, kabul edilmiş olan sistemin tatbikatta arzedeceği hususiyetleri müşahede edebilmek ve icabında her iki tarafın menfaatlerini koruyacak şekildeki tadilâtın zamanında yapılabilmesini bu aralık afyon hakkında daha geniş mikyasta beynelmilel hâsıl olacak vaziyetlerin de göz önüne alınabilmesini temin etmek maksadlarını istihdaf etmektedir.

Bu itilâfname iki tarafın iktisadî menfaatlerine uygun ve bilhassa Yugoslavlarla Afyon mevzuunda yaptığımız iş birliğinin bu günkü şartlara göre daha verimli olduğu görüldüğünden kanun lâyihası Hükümetin teklifi ve ghile aynen kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Umumî Heyete arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Iktisad E. R. Na.	M. M.	Kâtib
Aydın	Aydın	İzmir
N. Topcoğlu	N. Topcoğlu	M. Aldemir
Afyon K.	Afyon K.	Ankara
Berç Türker	Hamza Erkan	A. Ulus
Edirne	Erzincan	Eskişehir
Fuad Balkan	S. Başotaç	EminSazak
İçel	İzmir	Kars
Dr. M. Berker	Benal Arıman	K. Arıklı
Kastamonu	Konya	Siird
M. Celâl Bayar	Kâzım Okay	N. Bekmen
Zonguldak		
H. Karabacak		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cümhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında imzalanan Afyon anlaşması ile iki taraf murahhas heyetleri beyninde teati olunan mektubun tasdikine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Yugoslavya Hükümeti arasında 17 birinci kânun 1934 tarihinde akdedilmiş olan mukavelenin yerine kaim olmak üzere 31 mart 1939 tarihinde Belgradda imza edilmiş olan mukavele ile merbut mektub, 1 nisan 1939 tarihinden itibaren meriyete girmek üzere kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-terberdir.

MADDE 3 — Bu kanun hükümlerini icraya Hariciye, Ticaret ve Sıhhat ve içtimâî muavenet

vekilleri memurdur.

25 - V - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	T. F. Silay	N. Tmaz
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	Muhlis Erkmn
Mü. V.		Ti. V.
A. Çetinkaya		C. Erçin

TÜRK - YUGOSLAV AFYON ANLAŞMASI

Bir taraftan Türkiye,
Diğer taraftan Yugoslavya,

Afyon meselesinin beynelmilel nizam altına alınması ülkelerinde mütekabilen afyon istihsal ve ihracının münasib bir adaptasyona tâbi tutulmasını istilzam ettirdiğini itibar nazarıyla alarak, bu hususta sıkı elbirliğile çalışılmasının her iki ülkenin menfaatlerini korumakla beraber, uyuşturuncu maddelerin suiistimaline karşı beynelmilel fiil ve tesiri kolaylaştırır mahiyette bulunduğunu müdrük olarak, teşriki mesailerinin daha ziyade müessir olmasını temin ve 14 nisan 1932 ve 17 ilk kânun 1934 tarihli itilâfnameleri esaslarını tarsin etmek arzusu ile 17 ilk kânun 1934 itilâfnamesinin yerine geçmek için işbu itilâfı akdetmeğe karar vermişler ve murahhasları olmak üzere,

Türkiye Reiscümhuru:

İktisad vekâletinde müdür Bay Servet Berkin ile, Toprak mahsulleri ofisi müdürü Bay Hamza Osman Erkan'ı,

Majeste Yugoslavya Kırralı:

Ticaret ve sanayi Nazırı Ekselâns Mösyö Jevrem Tomić'i tayin etmişlerdir.

Mumaileyhim, usulüne uygun ve muteber bulunan salâhiyetnamelerini bilimlerine tebliğ eyledikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

I. - İhracat teşkilâtı

Madde — I

Yüksek Âkid Tarafların her biri kendi memleketlerinde ham afyon ihracını inhisarı altında bulunduran müesseseyi ipka etmeği taahhüd ederler.

Bu müesseseler işbu itilâfnamede, mütekabilen «Türk müessesesi» ve «Yugoslav müessesesi» ve her ikisi birlikte «Millî müesseseler» diye anılacaklardır.

Madde — II

Millî müesseseler, memlekette disponible ham afyonu satın alabilecek ve işbu itilâfname ahkâmı dairesinde teslimatı salâhiyetle yapabilecek şekilde teşkilâtlandırılacaklardır. Bu müesseselerin faaliyetleri Devletin salâhiyettar makamlarının nezaretine tâbi tutulacaktır.

Madde — III

Yapılacak her ham afyon ihracatı, bu işleri nezareti altında tutmak salâhiyetini haiz olan makamdan verilmiş bir ihraç şahadetnamesi ile vuku bulacaktır.

Gümrük makamları, gümrük muamelelerini ifaya tevessül etmek için mezkûr ihraç şahadetnamesinin ibrazını talep eyleyeceklerdir.

II. - Satış bürosu

Madde — IV

Millî müesseseler kendilerine aid müşterek teşkilât olan afyon merkez bürosunu İstanbulda ipka edeceklerdir. Bu büro millî müesseseler nam ve hesablarına eenebi memleketler ham afyon hakkında yapılacak tklif ve satış işlerini deruhde edecektir. Millî müesseseler bu müşterek teşekkülün emri olmaksızın eenebi memleketlere ne ham afyon satabilecekler ne de bir gûna irsalât yapabileceklerdir.

Madde — V

Merkez bürosu Türk müessesesinden murahhas iki administratörden ve Yugoslav müessesesinden murahhas bir administratörden mürekkep bir komite tarafından idare olunacaktır. Merkez bürosunun emri altında işlerin iyi görülmesini temin edecek teknik memurlar bulunacaktır.

Her administratörün bir yedeği bulunacaktır. Yedekler esas nizamnamenin administratörlere bahşlediği salâhiyetlere ancak yedeği oldukları administratörün bulunmadığı zaman sahib olacaklardır.

Merkez bürosunun kararları Âkid Tarafların ittifakı ârâsı ile alınacaktır. Bu ittifak temin olunmadığı takdirde bahse mevzu mesele tahkime tâbi tutulacaktır.

Madde — VI

Merkez bürosunun masrafları müştereken tayin ve her iki millî müessesenin merkez bürosuna açacakları kredi ile temin olunacaktır.

Krediler % 5 nisbetinde Türk müessesesi ve % 25 nisbetinde Yugoslav müessesesi tarafından üç aylık taksitler ile temin olunacaktır. Karşılık paralar aid oldukları üçer aylık devrenin mebdeinden evvel müştereken intihab olunacak bir bankaya yatırılacaktır.

Madde — VII

Merkez bürosunun teşkilâtını ve mesai tarzını tayin eden hükümler millî müesseseler tarafından müştereken tanzim edilen merkez bürosunun esas nizamnamesinde (Statuts) tesbit edilir.

Merkez bürosunun esas nizamnamesi (Statuts) Türkiye Cümhuriyeti kanunları ahkâmı dairesinde tescil ettirilecektir.

Merkez bürosu bilûmum vergi ve tekâliften muaf olacağı gibi, ondan sadır olacak evrak dahi bilcümle rûsumdan muaf olacaktır.

III. - Afyon hisseleri

Madde — VIII.

Türk, yahud Yugoslav afyonunun bütün satışları Merkez bürosu vasıtasile yapılacak ve Merkez bürosu, işbu itilâfnamenin 9 neu maddesi hükümlerine tevfiikan, bu satışlara müteallik siparişleri; aşağıda tesbit edilmiş olan yüzdeler nisbetini ve imkân dairesinde muvazenevi muhafaza eyleyecek surette tevzi edecektir.

Siparişlerin tevzii teslim edilen ham afyondaki morfin esası üzerinden yapılacaktır. Teslim olunan morfin mikdarının takdirinde yalnız tahlil neticesine göre tanzim olunan katği faturalar esas tutulacaktır.

Katği surette satılmış ham afyonun muhtevi olduğu morfin mikdarının taksimi Türk müessesesinin hissesine % 75 ve Yugoslav müessesesinin hissesine % 25 nisbetinde düşecek surette iera edilecektir.

Teslim olunacak afyon payı Merkez bürosu tarafından iki millî müesseseden hangisine tahsis edilmiş ise afyon satışının tutarı o müesseseye aid olur.

Merkez bürosu peyderpey alman siparişlerin yukarıda tesbit edilmiş olan nisbete imkân dahilinde uygun düşecek surette taksim edilmesi için iktiza eden muameleyi yapacaktır.

Ticari sebebler yüzünden Merkez bürosu satış paylarında millî müesseselerden biri lehine bir (depasman) kabul ettiği takdirde bu millî müessese (depasman) a maruz kalan diğer millî müesseseye nisbeti aşan morfin mikdarının tutarı üzerinden yılda % 3 nisbetinde bir faiz ödeyecektir. Bu faiz, depasmana veya mevcut bir depasmanın arttırılmasına sebebiyet veren satışa aid vesikalarm alıcıya teslimi gününden işlemeye başlayacak ve bu depasmanın aynı şartlar altında tasfiye edildiği güne kadar devam edecektir.

Mutazarrır millî müessese muvazene ve tasfiyeyi temin edecek bir siparişi karşılamaktan imtina

ederse, diğ er müessesese bu satış bedelinin faizini ödemekle mükellef tutulmayacaktır.

Merkez bürosunda hesabı cari usulüne müşabih bir muhasebe usulü tatbik edilecek ve tasfiyeler bir devrei hesabiye hesaplarının tasdikini takib eden ilk ay zarfında ifa olunacaktır. Bu hesabı cari İngiliz lirası üzerinden tutulacak ve hesap bakiyesi aynı dövizle tasfiye edilecektir.

Şurası da mukarrerdir ki, depasman faizi ödemek suretile yapılan kısmî tazmin, depasman yapmış olan tarafa bu depasmanı devam ettirmek talebi salâhiyeti vermediği gibi merkez bürosu idare komitesi de peyderpey alınan siparişlerin itilâfnamede derpiş edilen muvazeneye, imkân dahilinde, uygun düşecek surette taksim edilmesi için icab edeni yapacaktır.

Madde — IX

Safi Softdan veya Soft mahlutu ile drogist içime mahsus afyondan mürekkep içme afyonu satışları münhasıran Merkez bürosu tarafından yapılacaktır.

Merkez bürosu içme afyonunun ihraç olunduğu hakikî yeri kontrol etmek vazifesile mükelleftir. İçme afyonu, içme afyonu kullanılmasını menetmemiş olan memleketlerin inhisar idaresile müesseselerine o memleketlerin kanunî mevzuatının afyon ticaretine vazeylediği kayıtlara riâyet edilmek suretile satılabilecektir.

Satılan içme afyonu miktarı taksime tâbi olmayacak ve bu itilâfnamede tesbit edilen nizamî kotalar haricinde tutulacaktır.

Türk ve Yugoslav murahhas heyetleri arasında teati edilen 31 mart 1939 tarihli mektubun hususî hükmüne tevfi kan, Merkez bürosu içme afyonu da ihtiva edecek tek kotaların kabulünü mümkün kılan bir sistemi bir an evvel hazırlayıp ibraz etmek ile mükelleftir.

Madde — X

İki Âkid Tarafın bütün afyon satışları Merkez bürosu vasıtasile vukubulacağından, bilûmum tahsilât da bu büro tarafından yapılacaktır. Merkez bürosu teslim etmiş oldukları afyon hissesi bedelini derhal ve hiç tevkifat yapmadan millî müesseselerin her birerine tesviye edecektir.

Ticarî veya malî mülâhazalarla satış bedelinin Merkez bürosundan geçirilmeksizin satıcıya te-diyesi faydalı olduğu tardirde ve böyle bir vaziyetin hudusu halinde, satış bedelini doğrudan doğruya satıcıya tesviye için satın alıcıyı davet etmeğe yalnız Merkez bürosu mezun olacaktır.

Merkez bürosu tarafından satılan afyon bedelleritahsilâtının katği olarak taksimi ve deblkaj ile kompensasyon muameleleri; iki murahhas heyet arasında teati olunan 31 mart 1939 tarihli mektubdaki hükümlere tevfi kan icra edilecektir.

Madde — XI

Millî müesseseler ellerinde bulunan afyon miktarile afyon tiplerinin evsafına dair bütün malûmatı Merkez bürosuna vermekle mükelleftirler.

Millî müesseseler, Merkez bürosunun bilcümle teslimat emirlerini, geciktirmeksizin ve derpiş olunan şartlar dairesinde ifaya muktedir halde bulunmamalıdır.

Madde — XII

Merkez bürosu her iki Yüksek Âkid Tarafın müstahsilleri için kâfi derecede kâr temin edecek fiyatlar tayin etmek üzere müştereken tesbit edilecek bir siyaset takib edecektir.

Madde — XIII

Merkez bürosu ham afyon arz ve talebinin tan-zimi ve fiyatların taktirî zımında, ve iki Âkid Taraflarca tasvib olunmak şartile, afyon yetiştirici diğ er memleketlerin mümasil teşkilâtları veya afyon satın alıcı teşkilâtlarla itilâflar akdedebilecektir. Şümülü işbu itilâfnamenin yürürlük müddetini aşan Âkidler Âkid Taraflara bir taahhüd tahmil eylemez.

IV - Afyonlu maddeler

Madde — XIV

Âkid Taraflar afyonlu maddeleri ancak bunların idhal olunacakları memlekelerde cari bulunan kanunî şartlara tevfiikan ihraç etmeği taahhüd ederler. Âkid Taraflar afyonlu maddeler ihracatını murakabe ve bu maddeler kaçakçılığını menetmek için müessir tedbirler ittihaz edeceklerdir.

Afyonlu maddeler ihracatı, fennî tahvillerde taamülen kabul edilen koefisiyanlar esasına tevfi-kan, ihraç eden memleketin iştirak hissesi zimmetine geçirilecektir.

İki Âkid Taraf ihraç edilen afyonlu maddeler mikkkdarını Merkez bürosuna bildirmeği taahhüd

Aynı zamanda, her iki taraf, yerli imalâteçılara, Merkez bürosunun diğer alıcılara sattığı fiattan daha aşağı bir fiatla afyon satmamayı taahhüd ederler. Afyonlu maddelerin ihracatı her hangi şekilde ihracat primi veya nakdî yardım ile teşvik ve teşci edilmeyecektir.

V - Umumî hükümler

Madde — XV

Âkid Taraflar işbu itilâfnamenin hükümlerine muhalif afyon ve afyonlu maddeler ihracatının cümlesine kaçak nazariye bakacaklardır. Âkid Taraflar bu gibi cürümlerin takibi için mevzuatta icab eden tadilâtı yapmağı taahhüd ederler. Âkid Taraflar ham afyon ve afyonlu maddelere aid bilûmum kaçakçılık vakaları hakkında bir birine malûmat (Comptes - rendus) vereceklerdir.

Âkid Taraflar aynı suretle ham afyon ve afyonlu maddeler ticaretine müteallik her türlü kanun ve nizamnamelerin metinlerini birbirine tebliğ edeceklerdir.

Madde — XVI

Âkid Taraflar afyon meselesinin beynelmilel sahada nizam altına alınması hususunda sıkı elbir-liğile çalışacaklardır. Aynı suretle müstakbel afyon istihsalâtı ile afyonlu maddeler imalâtına müte- allik hususatta dahi takibi lâzımgelen siyaset hakkında da anlaşacaklardır.

Madde — XVII

İşbu itilâfnamenin tefsir ve tatbikına müteallik ihtilâflar tahkim yolu ile tesviye olunacaktır.

Madde — XVIII

Merkez bürosu vazifesinin hitama ermesini göz önünde tutarak işbu itilâfnamenin 8 nci maddesin- de derpiş olunan tevzi muvazenesini temine çalışacaktır.

Bununla beraber, zikrolunan tevazünü, derpiş olunan tarihte temin edememiş olursa, borçlu bulu- nan millî müessesese, merkez bürosu tarafından diğer millî müessesenin alacak hesabına geçirilmiş mor- fin bakıyesine tekabül eden afyonu müteakib altı ay içinde müşterilerinden alabileceği siparişlere katmakla mükellef olacaktır.

Madde — XIX

İşbu itilâfname tasdik olunacak ve tasdiknameleri mümkün olan süratle Ankarada teati edilecek- tir. İtilâfname, 1939 nisanının birinden itibaren muvakkaten meriyet mevkiine konulacak ve tas- dik edilmek şartile, 1939 senesi sonuna kadar meriyet mevkiinde kalacaktır.

Yukarıdaki ahkâmı tasdik etmek üzere murahhaslar işbu itilâfnameyi imzalamış ve mühürlemiş- lerdir.

İşbu itilâfname Belgradda bin dokuz yüz otuz dokuz senesi martının otuz birinde iki nüsha ola- rak tanzim edilmiştir.

HAM AFYON İHRACINA DAİR 31 MART 1939 DA BELGRADDA İMZA EDİLEN YENİ TÜRK - YUGOSLAV ANLAŞMASININ DEVAMI MÜDDETİNCE TATBİK EDİLECEK HUSUSİ REJİMLERE DAİR İKİ HEYETİ MURAHHASA ARASINDA TEATİ OLUNAN MEKTUB

İki Heyeti murahhasa aşağıdaki hususat hakkında mutabık kalmışlardır :

1) *Takas ve deblokaj muamelâtında tatbik edilecek rejim :*

Millî müesseseler kendi hesaplarına ve zararı kendilerine aid olmak üzere Merkez bürosunun afyon satışları hasılatı karşılığile deblokaj ve kompensasyon muamelâtı yapabilirler. Aneak bu muamelelerden tevellüd edecek prim, gerek faturalarda tenzilât ve gerek müşteri için maliyet fiatının tenziline vesile olacak her hangi bir şekilde sonradan yapılan risturnlar yolile fiata idhal edilmeyecektir.

Maamafih, gayri kabili içtinab sebebler dolayısile ve müşteri ile mutabık olarak, millî müesseselerden birisi primin fatura esmanma idhalini talep veya muamelenin icrasından sonra bir risturn yapılmasını kabul edecek olursa, bu suretle satış muamelesine idhal edilen prim yukarıda zikredildiği gibi, deblokaj veya kompensasyonu tatbik eden müessesenin hakkı müktesebi kalacak ve, anlaşmanın bedel taksimatı hisselerini tesbit eden maddesi mucibince, tahsil edilen bedellerin taksim dekontlarına yalnız fatura bedelinden prim miktarı tenzil edildikten sonra elde edilecek inisiyal fiat dahil edilecektir.

Takas veya deblokaj primi, bu primden müstefid olan müessese için siparişin Merkez bürosu tarafından kabulü günündeki cari fiati üzerinden hesap edilecektir.

Deblokaj veya kompensasyonlu bütün satışlarda fatura esmanını teşkil etmek üzere primin ilâve edileceği inisiyal fiat son defa elde edilen esas fiat veya bunun ademi mevcudiyeti halinde aynı memleket için kompensasyon veya deblokajsız teklif edilen fiat olacaktır. (Bittabiî piyasanın yükselmesi ihtimali müstesnadır.) Bu mntakada henüz bir satış yapılarak fiat elde edilmemiş veya bir fiat teklif olunmamışsa inisiyal fiat müttekaddim üç ay zarfında yapılan umumî satışlara nazaran tesbit edilecek vasatî fiattan ibaret olacaktır.

Müşteri tarafından yukuu muhtemel tenzilât talebi prime veya inisiyal fiata taallük ettiğine nazaran tenzilât bu iki unsurdan birine veya diğerine tatbik edilecektir.

Merkez bürosu ile alâkadar millî müessese yukarıda olduğu gibi salâhiyetleri çerçevesine giren unsur hakkında müşterinin tenzilât talebini kabul veya reddetmek hususunda serbesttir.

Fatura üzerinde primin çok aşağı gösterilmesinin neticede alıcı için inisiyal fiatın tenziline tekbül edecek bir maliyet fiatı elde edilmesini in taç etmemesi için, bir fatura üzerinde ifade edilecek prim yüzdesi muamelenin tabii surette cereyanının bahşettiği imkân dairesinde hakikî ticarî fiatına uygun olmalıdır.

2) *Merkez bürosunun umumî satışlarında morfin miktarının ve tahsilâtın iki müessese arasında tevzi ve taksimi :*

Morfinin sureti tevzii 1934 Anlaşmasında derpiş edildiği gibi Yugoslav millî müessesesi için % 25 ve Türk millî müessesesi için % 75 nisbetleri dahilinde iera edilecektir.

Umumî tahsilâtın taksimine gelince bu tahsilât 1932 mukavelesinin 8 nci maddesinin 3 ncü fıkrası ahkâmı mucibince yapılacaktır. Yani Yugoslav millî müessesesi için % 26, Türk millî müessesesi için % 74 nisbetleri dahilinde cereyan edecektir.

Bununla beraber, yukarıdaki ahkâmın tatbiki neticesinde Yugoslav millî müessesesi lehine huse gelen fark 2000 iki bin İngiliz lirasını tecavüz edecek olursa bu son meblâğrı aşan miktar Türk millî müessesesine aid olacaktır.

Şurası da mukarrerdir ki, bu şartlar âkitler tarafından muvakkaten kabul edilmiştir. Ve akdedilen anlaşma müddetinin hitamından evvel tevzive taksim meselesi hakkında takarrür edecek katği sureti hallere müessir olmayacaktır.

3) *İçme Afyonu ihracatını da ihtiva eden tek bir noktanın tesbiti :*

İçme afyonu ihracatını da ihtiva eden tek bir kotaların tayini hususunda Merkez bürosu tedkikatta bulunacak ve bu meselenin muvafık bir surette halli için müsbet teklifler yapacaktır. Merkez bürosu tek kotaların vazı ile bizzarur alâkadar addedilen diğer meselelerin halli için teklifler yapacaktır. Bu teklifler afyon meselesi hakkında iki taraf arasında daha geniş bir anlaşmanın akdine esas teşkil edecektir.

4) *Vasatî bir fiat sistemi kabulü :*

Merkez bürosu bu mektubun 2 nci maddesinde yazılı muvakkat sistemin yerine ikame edilebilecek vasatî bir fiat sistemi hakkında tedkikat yapmak ve bunu teklif etmek vazifesile tanzim edilecektir.

Merkez bürosunun bu vazifesi sürati mümkün ile ve her halde akdedilen anlaşma müddetinin hitamından evvel ikmal olunacaktır. Bu hususlar hakkında bu gere akdedilen mukavele müddetinin hitamında bir anlaşma husule gelecek olursa, iki Âkid Taraf bunları yeni bir mukaveleye esas ittihaz etmek hususunda mutabık kalacaklardır.

31 mart 1939 da Belgrat'da tanzim edilmiştir.

